

Lärarhandledning

till Berättelsen "Haru – ett gott liv på en ö"

Arbeta med texten:

- Introduktion:** Visa bilden från Pargas skärgård och fundera tillsammans med klassen på vilka associationer den väcker.
 - Vad ser, hör, doftar och känner man?
 - Vad finns det i bilden som berättar var den är tagen?
 - Vilka växter och träd syns på bilden?
 - Vilken årstid är bilden tagen? Hur märks det? Repetera årstiderna. Fundera på vad de heter på finska och engelska eller andra språk.
- Titta och lyssna på berättelsen.
- Läs texten utgående från en läsning, dvs. låt eleverna läsa texten i sin helhet.
- Arbeta med texten med hjälp av uppgifterna och aktiviteterna nedan. Du kan göra allt eller välja ut delar.

Uppgiftstyp	Beskrivning av uppgiften
UTÖKA ORDFÖRRÅDET	Öva orden mångsidigt med hjälp av tipsen under Kreativt med ord: <i>klyva, märkvärdig, skifta, en skreva, ett kryp, se skymten av, bottenlam, grafik, skygg, vrå, drivved, tromb, obetydlig, ängslig, att skräna, revir, tam, strandråg, att tämja, spjäll, att kila, löfte</i>
TA REDA PÅ	- Vilka öar finns det i närheten av din hemort? - Hur känner man igen en tärna? - Vad handlar boken "Vem ska trösta knyttet om?" - Vad är ett knytt för något? - Vem är Tove Jansson? Förlaget: "Vem ska trösta knyttet!" Yle Arenan: Tove Janssons inläsning Se https://tovejansson.com/ för fakta!
RITA	Rita en ö som du skulle vilja bo på när det är din favoritårstid. Rita dig själv och de personer eller djur du önskar skulle hålla dig sällskap där.
SKRIV	Välj en eller flera av skrivuppgifterna nedan: - Skriv en faktabaserad text om fågellivet på en ö långt ute till havs. - Skriv en berättelse om en fågel som lämnar ön och flyger ut i världen på äventyr.

	- Skriv en saga om knyttet som lever på ön eller om vatten varelserna i gloet.
DISKUTERA & ANALYSERA	- Vad får man för en bild av livet på ön? - Vad betyder det att också ön måste få vara sig själv? - Vad lärde sig Tove Jansson och Tuulikki Pietilä av ön? - Varför nöjde de sig med den enkla livsstilen på ön? Varför byggde de inte t.ex. en lyxvilla istället för en enkel stuga? - På vilket sätt representerar ön ett gott liv? - Vad är ett gott liv för er? - Diskutera vad orden trygghet, öppenhet, nyfikenhet, inspiration, glädje, acceptans och frihet betyder. Markera ställen i texten där de här orden skulle passa.
TALA/BERÄTTA	Jobba med korten efter läsningen eller med frågorna vartefter hur de kommer i läsningen. Här handlar det om diskussion kring elevernas egna erfarenheter. Här finns några tomma kort att fylla i vid behov. Olika sätt att jobba med berättarkorten: - Klipp ut korten och placera dem på olika ställen i klassen. Dela in eleverna i grupper på 3-4 och låt dem gå från station till station och berätta för varandra. - Välj tillsammans ut ett eller två kort som hela klassen diskuterar. - Välj en fråga och låt eleverna berätta för varandra i par. Frågor på berättarkorten: • <i>Berätta om någon ö du besökt eller bott på.</i> • <i>Berätta om vad vatten betyder för dig.</i> • <i>Berätta vad du tror att du behöver på en öde ö?</i> • <i>Berätta om ngt du hittat på en strand.</i> • <i>Berätta om vilka olika sorts kryp du har stött på.</i> • <i>Berätta om när och var du är som mest kreativ.</i> • <i>Berätta om en skattjakt du varit med om eller skulle vilja vara med om.</i> • <i>Berätta om ett oväder du själv upplevt.</i> • <i>Berätta om någon drake du sett eller själv flugit.</i> • <i>Berätta en fågelhistoria: den kan vara sann eller påhittad, den kan handla om din tama papegoja, om någon som fick måskacka i håret eller vad som helst!</i> • <i>Berätta om något som gör dig lycklig och glad.</i>
QUIZ	Gör en quiz/frågesport och testa vad klassen minns av berättelsen. Quiz i Wordwall.

SPELA	Spela spelet <i>En haru med känslor</i> . Du behöver tärningar, spelknappar, utskrivna instruktioner, spelkort spelplaner, och svarsblanketter. Efter spelet: Diskutera vad man menar med uttrycken <i>vidga sin horisont</i> och <i>gå över ens horisont</i> ?
-------	--

Jobba kreativt med ord

Öva vokabulär mångsidigt och funktionellt!

Skriv ut ordkorten och/eller arbeta med dem digitalt. Här är några tips för hur du kan jobba med orden:

- **Gissa betydelse:** Sitt eller stå i en ring och plocka fram ett ord åt gången. Vem vet vad ordet betyder? Förklara för de andra.
- **Para ihop ord och förklaring:** Klipp ut orden och förklaringarna och låt eleverna para ihop dem. Be dem sedan hitta på egna meningar med orden som ni skriver på tavlan.
- **Ordjakt:** Eleverna jobbar i par och får ett ord per man. Förklaringarna finns utspridda i klassrummet och korridoren utanför. Paren ska hitta sin förklaring och skriva ner den. Alla samlas i klassen och paren får förklara sina ord för de andra paren.
- **Förklara ord:** Dela ut orden utan förklaringar och be eleverna förklara dem för varandra. Orden ur texten som ska förklaras kan delas ut i grupper så att varje grupp får ett ord vars betydelse de ska ta reda på och sedan förklara för resten av klassen.
- **Spela Alias:** Förklara ord genom att spela Alias. En elev drar ett ord och ska förklara det utan att säga ordet högt. De andra ska gissa vilket ord det handlar om.
- **Hitta på egna meningar:** Ge ett ord åt varje elev och låt dem hitta på egna meningar som ni skriver på tavlan eller i ett skrivhäfte. Meningarna kan senare användas till diktamen.
- **Skriv en egen historia:** Låt eleverna välja 5-10 ord som inspiration de sedan skriver en egen historia av. De kan använda ett eller flera

Digitala verktyg

Du kan också öva orden med hjälp av Wordwall, en undervisningsresurs på webben. Den är visuellt tilltalande, interaktiv och mångsidig. Du eller dina elever behöver varken en egen profil eller logga in för att använda länkarna i de pedagogiska materialen! Vill du däremot själv skapa övningar måste du skapa en profil. Med en profil kan du använda andras färdiga aktiviteter och får själv skapa fyra.

Du kan låta eleverna jobba enskilt eller i par genom att ge dem länken till Wordwall. De kan själva välja med vilken typ av aktivitet de vill träna t.ex. ord, ordföljd, matematik m.m. Exempel på aktiviteter är t.ex. Matcha up, labyrinth, Ballong Pop, Korsord eller Test. Men du kan också använda lärardatorn och göra Slumpmässigt hjul, quiz eller test tillsammans med hela klassen via projektorn.

Wordwall är ett roligt och kreativt verktyg som elever brukar gilla! Om du är osäker på hur du ska använda det kan du titta på instruktionsvideon.

Arbetsblad att skriva ut: I Wordwall kan man utöver att jobba med de olika aktiviteterna också skriva ut arbetsblad i pdf för att variera ordträningen. [TEST](#) [KORSORD](#)

Arbeta med orden: Arbeta med orden till berättelsen med de olika aktiviteterna i Wordwall. [MATCHA UP](#) [KORSORD](#)

Ordsnurra

Jobba i helklass eller i mindre grupper. Ge ett ordkort åt alla elever. De får inte visa sitt ord åt de övriga. Någon börjar och du trycker igång ordsnurran i Wordwall. Eleven ska följa instruktionen i ordsnurran. När det är gjort är det följande elevs tur och ordsnurran snurras igen. [ORDSNURRA](#)

Berätta

Frågorna på berättarkorten finns också som ett slumpmässigt hjul. [BERÄTTA](#)

Quiz

Gör en quiz/frågesport och testa vad klassen minns av berättelsen. Gameshow Frågesport eller Test är roliga att göra med hela klassen, men också göras enskilt, i par eller i grupp.

[QUIZ](#)

Gruppdynamik

Om du arbetar med elever som inte känner varandra kan det vara bra att börja med några övningar för att lära känna varandra och skapa god och trygg stämning.

- Det kan du göra med hjälp av ett slumpmässigt hjul i Wordwall: [Icebreaker – berätta!](#) eller [Lär känna varandra!](#)
- **Namnlek med boll:** Alla elever står i en ring. Den som har bollen börjar med att säga: ”Jag heter ... och jag tycker om...”. Sedan kastar hen bollen till en ny person, som ska upprepa: ”Hon/han heter ... och tycker om...” och sedan fortsätta med att berätta vad hen själv heter och tycker om samt kasta bollen vidare till en ny person. Leken fortsätter tills alla fått säga sitt namn åtminstone en gång.
- **Alla som:** Eleverna sitter på stolar i en stor ring. En står i mitten och ropar ”Alla som...t.ex. tycker om frukter!” och då ska alla som tycker som frukter (eller något liknande) rusa upp från sin stol och byta plats med någon annan som har rusat upp. Den som är utropare försöker ta en stol så att det är någon annan som blir utan stol. Den som blir utan stol blir ny utropare och ska säga någonting nytt: ”Alla som...”.
- [Folkhälsans lekbank](#) erbjuder många olika typer av övningar.

Pausgymnastik

För att orka koncentrera sig i klassrummet eller på distanslektionen behövs paus- och hjärngymnastik mellan varven. Flera av övningarna med vokabulär ger möjligheter till rörelse och aktivitet.

- Det här [slumpmässiga hjulet \(Alla som..\)](#) i Wordwall är en snabb och rolig rörelsepaus. Man snurrar hjulet och säger det som pilen pekar på. Ex. Alla som gillar choklad säger Mmmm!
- [Rörispaus med Friskis och Svettis](#) (3,10min)

- [Finlands Svenska idrotts Julkalender](#) har en serie videosnuttar med hjärngymnastik (enkla och roliga övningar på ca 50 sek).